

6

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Mirita Saxbergin ym. talousarvioaloitteesta koksien mielenterveyden ensiapupisteitä nuorille

HEL 2024-007955 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle valtuutettu Mirita Saxbergin ja 12 muun valtuutetun nuorten talousarvioaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa esitetään, että Helsinki perustaa terveysasemille nuorille suunnattuja päivystäviä mielenterveyden vastaanottopisteitä, joihin voi hakeutua heti ilman lähetettä ja matalalla kynnyksellä. Jos mielenterveyden ensiapuun hakeutuvaa nuorta ei voitaisi hoitaa kaupungin ensiapupisteellä, järjestettäisiin hänelle mahdollisuus päästä psykiatrisen hoitajan tai terapeutin vastaanotolle ostopalveluna tai palvelusetelin avulla.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että lasten ja nuorten psykososiaalisia interventioita tulee olla laajasti saatavilla siellä, missä lapsia, nuoria ja heidän perheitään tavataan. Tällöin lapset ja nuoret voivat saada joustavasti heidän tarpeisiinsa soveltuvaa tukea, mikä vahvistaa palveluiden asiakaslähtöisyyttä. Hoito ja palvelut on järjestetty sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla integroidusti ja asiakkaan hoito on porrastettu. Tällä hetkellä perustasolla ja erikoissairaanhoidossa erilaiset lasten ja nuorten psykososiaaliset interventiot ovat osa normaalitoimintaa. Lautakunta pitää kannatettavana pyrkimystä tuen antamiseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja rahoitus

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lukien. Helsingin kaupungilla säilyi edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu, mutta kunta-Helsinki ei enää rahoita sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palveluja. Näiden palvelujen rahoitus muodostuu valtiolta saatavasta yleiskatteellisesta rahoituksesta, ja lisäksi toimiala saa tuloja asiakasmaksutuloista ja valtionkorvauksista.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon, mukaan lukien HUS-yhtymän, sekä pelastustoimen

menot ja kustannuksia kasvattavat muutokset on kyettävä rahoittamaan edellä mainituilla valtionrahoituksella ja tulo-rahoituksella.

Nuorten mielenterveyspalvelut

Helsingissä on neljä matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupistettä (Mieppi) ja oma lyhytterapiayksikkö. Nämä palvelevat 13 vuotta täyttäneitä nuoria ja aikuisia. Lyhytpsykoterapiaa järjestetään palvelusetelillä. Nuorisواسema on tarkoitettu 13–23-vuotiaille nuorille, joiden mielenterveyden ongelma ei helpotu tai väisty perustason menetelmien avulla ja joiden ongelma ei ole niin vaikea-asteinen, että nuori täyttäisi HUS Nuorisopsykiatrian pääsykriteerit. Vuonna 2023 HUS nuorisopsykiatrian avohoidossa hoidettiin 2255 ja sairaalassa 290 nuorta. Helsingin kaupungin matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupisteissä, lyhytterapiayksikössä ja nuorisواسemalla hoidettiin vastaavana aikana 1871 nuorta (13–23-vuotiaiden ikäryhmässä). Nuorisواسema aloitti toimintansa 1.9.2023.

Helsingissä on täydennetty lakisääteisiä terveydenhoitajien palveluja opiskeluterveydenhuollossa. Toisella asteella on 10 mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajan palvelut 16 vuotta täyttäneille opiskelijoille.

Terveysasemilla nuorelle tehdään kiireellisissä tilanteissa hoidon tarpeen arviointi saman päivän aikana. Opiskeluhuollon palveluihin ei tarvitse lähetettä. Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupisteisiin ei tarvitse lähetettä, vaan sinne hakeudutaan sähköisen asiainnoin tai yhteydenottolomakkeen kautta, ottamalla yhteyttä puhelimitse tai saapumalla Mieppiin walk in -palvelun aikana. Nuorisواسemalle ja lyhytterapiayksikköön tarvitaan lähete. 13 vuotta täyttäneille tarjotaan lyhytpsykoterapian palveluseteliä silloin, kun omissa palveluissa tuotetuilla interventioilla ei ole saatu riittävää vastetta tai oirekuva edellyttää erityistä asiantuntemusta.

Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupisteissä hoito alkaa viimeistään kahden viikon sisällä hoidon tarpeen arvioinnista, pääsääntöisesti kahdeksan vuorokauden sisällä. Niissä yksiköissä, joissa on lähetekäytäntö, saadaan tieto lähetteen käsittelystä reaaliajassa, toisin sanoen yhteys ja arvio on mahdollista saada saman arkipäivän aikana.

Terapiat etulinjaan -toimintamallissa on parannettu perustason mielenterveyspalveluiden saatavuutta ja eri toimijoiden välisiä yhteistyömalleja. Nuorten psykososiaalisten interventioiden käyttöönotto alkoi vuonna 2020. Esimerkiksi opiskeluhuollon terveydenhoitajien ja kuraattoreiden mielenterveysosaamista on vahvistettu kouluttamalla heitä erilaisiin perustason menetelmäohjauksiin, kuten IPC ja nuorten ohjattu omahoito.

03.09.2024

Asia/6

Kansallista koordinointia jatketaan edelleen muun muassa digitaalisten ratkaisujen kehittämisessä ja käyttöönotossa.

Vaikutusten arviointi

Lasten ja nuorten mielenterveyttä edistetään yksilö- ja yhteisötasolla, mutta ennen kaikkea myös yhteiskunnan ja rakenteiden tasolla torjumalla esimerkiksi eriarvoisuutta yhteiskunnassa. Mielenterveysongelmien ehkäisy ja hoito auttaa lapsia ja nuoria integroitumaan yhteiskuntaan ja kasvamaan sen täysivaltaisiksi jäseniksi, mikä puolestaan vähentää yhteiskunnan kustannuksia. Lapsen ja nuoren psykososiaalinen hoito ja palvelu on suunniteltava ja toteutettava yksilöllisesti ja oikea-aikaisesti huomioiden lapsen ja nuoren tarpeet, elämäntilanne, vaikuttavaksi osoitetut hoitomuodot ja muut tukitoimet. Yli 18-vuotiaille on saatavilla myös työikäisten palvelut. Tuki, hoito ja palvelu on turvattava riittävän pitkälle aikuisuuteen saakka. Painopiste on oltava ennaltaehkäisevissä palveluissa.”

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Mirita Saxbergin ja 12 muun valtuutetun talousarvioaloitteesta koskien mielenterveyden ensiapupisteitä nuorille. Lausuntoa on pyydetty 10.9.2024 mennessä.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mia Tuokko, psykiatrian johtajapsykiatri, puhelin: 09 310 20907
mia.tuokko(a)hel.fi

Liitteet

1 Mielenterveyden ensiapupisteet nuorille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano